

اولین همایش علمی پژوهشی توسعه و ترویج فرهنگ و هنر ایران

art.confnastr.ir

بررسی نقوش و طرح روی پارچه در دوران قاجار

علی محمودی عالمی^۱، زینب عاشوری^{۲*}

۱- استادیار گروه هنر دانشگاه مارلیک نوشهر alimehmodialemi@yahoo.com

۲- کارشناسی ارشد رشته طراحی پارچه و لباس، دانشگاه مارلیک نوشهر tiashuri@gmail.com

چکیده

در این پژوهش با بررسی، طبقه بندی و تحلیل نقوش و طرح به کار رفته پارچه های دوران قاجار و انواع گوناگون نقوش روی پارچه در این دوران پرداخته شده است، نتایج نشان می دهد اوج هنر بافندگی ایران را می توان در این دوره دید. دسته بندی کلی این نقوش گواه این است که نقش ها در این دوران به طور وضوح به دو گروه نقوش تجریدی و نقوش واقع گرایانه قابل بازشناسی و تفکیک هستند. نقش هایی را که در پارچه های این دوره به کار رفته است می توان به نقوش گیاهان، حیوانات و نقوش هندسی طبقه بندی کرد. استفاده از عناصر گیاهی و هندسی اهمیت ویژه ای داشت و در تزیین پارچه ها به کار میرفت. نقوش رایج پارچه های این دوره « برگرفته از زندگی دربار» بود. مانند تصویر پادشاه هنگام چوگان بازی یا شکار. نقاشی ها و تک چهره هایی به جامانده از دوره قاجار، منبع بسیار مهمی در بررسی و شناخت انواع لباسها و نقوش پارچه ها، به شمار می روند. با مطالعه تعدادی از نمونه ها، بیشترین نقوش به این ترتیب هستند: گیاهی، حیوانی، انسانی، که در این میان بیشترین فراوانی نقش، متعلق به نقوش گیاهی است. که بیشتر جنبه مادی و تزیینی به خود گرفته است؛ در دوره قاجار نقوش با آمدن نقاشی روی پارچه یا همان چاپ قلمکار نقشها ساده تر و خلاصه تر از گذشته می گردند، تمرکز نقوش در وسط پارچه و تکرار یک نقش در این دوره به مراتب بیشتر از دوره های دیگر است.

کلمات کلیدی: نقش پارچه، دوران قاجار، انواع نقوش پارچه، طرح پارچه